CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL VERICA TRSTENJAK, prezentate la 15 noiembrie 2007 [1]

I — Introducere

1. În prezenta cauză, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă dispozițiile Codului civil german privind dreptul vânzătorului de a solicita cumpărătorului, în cazul înlocuirii unui bun neconform, plata unei despăgubiri pentru utilizarea acestui bun sunt conforme cu Directiva 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe [2] (denumită în continuare „Directiva 1999/44"). Astfel, Curtea va interpreta pentru prima oară Directiva 1999/44, în cadrul unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare.

2. Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu în fața Bundesgerichtshof între Quelle AG (denumită în continuare „Quelle") și o asociație germană de consumatori, Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände (denumită în continuare „Bundesverband"), în care Bundesverband solicită Quelle să înceteze facturarea consumatorilor pentru utilizarea unor bunuri neconforme și, în cazul în speță, să ramburseze despăgubirea plătită.

II — Cadrul juridic

A — *Dreptul comunitar*

1. Dreptul primar

3. În conformitate cu articolul 3 alineatul (1) litera (t) CE, acțiunea Comunității presupune, în condițiile și în conformitate cu termenele prevăzute în tratat [...], o contribuție la întărirea protecției consumatorilor.

1 — Limba originală: slovena.

2 — JO L 171, p. 12, Ediție specială, 15/ vol. 5, p. 89.

4. Articolul 153 alineatul (1) CE prevede:

„Pentru a promova interesele consumatorilor și pentru a asigura un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, Comunitatea contribuie la protecția sănătății, a siguranței și a intereselor economice ale consumatorilor, precum și la promovarea dreptului acestora la informare, educare și organizare în vederea apărării intereselor lor."

ridicat, ținând seama în special de orice evoluție nouă, întemeiată pe fapte științifice. În cadrul atribuțiilor ce le revin, Parlamentul European și Consiliul depun eforturi, de asemenea, pentru realizarea acestui obiectiv.

[…]"

5. Articolul 95 CE prevede:

„(1) […] Consiliul […] adoptă măsurile privind apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre care au ca obiect instituirea și funcționarea pieței comune.

[…]

(3) În formularea propunerilor prevăzute la alineatul (1) în domeniul […] protecției consumatorilor, Comisia pornește de la premisa asigurării unui nivel de protecție

2. Directiva 1999/44

6. Considerentul (2) al Directivei 1999/44 prevede: „Întrucât piața internă cuprinde o zonă fără frontiere interne, în care este garantată libera circulație a mărfurilor, persoanelor, serviciilor și capitalului; […] întrucât implică libertatea consumatorilor rezidenți într-un stat membru de a achiziționa bunuri pe teritoriul unui alt stat membru, în temeiul unui set minim uniform de norme juste care reglementează vânzarea de bunuri de consum."

7. Considerentul (4) al directivei prevede: „Întrucât consumatorii care doresc să beneficieze de o piață largă, achiziționând bunuri în alte state membre decât statul lor de reședință, joacă un rol fundamental în realizarea pieței interne".

8. Considerentul (5) prevede: „Întrucât crearea unui set comun de norme minime de protecție a consumatorului, valabil indiferent de locul de achiziție a bunurilor în Comunitate, va întări încrederea consumatorului și va da consumatorilor posibilitatea să profite cât mai mult de piața internă."

9. Considerentul (15) prevede: „Întrucât statele membre pot prevedea că orice rambursare oferită consumatorului poate fi redusă pentru a se ține seama de utilizarea bunurilor de către consumator din momentul în care acestea i-au fost livrate; întrucât condițiile de rezoluțiune a contractului pot fi stabilite de legislația internă."

10. Considerentul (24) prevede: „Întrucât ar trebui să li permită statelor membre să adopte sau să mențină în vigoare prevederi mai stricte în domeniul reglementat de prezenta directivă pentru a asigura un nivel chiar mai ridicat de protecție a consumatorului."

11. Articolul 3 din Directiva 1999/44 prevede drepturile consumatorului:

„(1) Vânzătorul este răspunzător față de consumator pentru orice neconformitate existentă în momentul livrării bunurilor.

(2) În cazul unei neconformități, consumatorul are dreptul ca bunurile să fie repuse în conformitate, gratuit, prin reparare sau prin înlocuire, în conformitate cu alineatul (3), sau la o reducere de preț corespunzătoare sau la rezoluțiunea contractului pentru acele bunuri, în conformitate cu alineatele (5) și (6).

(3) În primul rând, consumatorul poate cere vânzătorului să repare bunurile sau poate cere vânzătorului să le înlocuiască, în ambele cazuri gratuit, cu excepția cazurilor în care aceasta este imposibilă sau disproporționată.

O despăgubire se consideră disproporționată în cazul în care impune vânzătorului costuri care, în comparație cu o despăgubire alternativă, sunt nerezonabile, luând în considerare:

— valoarea bunurilor în cazul în care nu ar fi existat neconformitatea;

— însemnătatea neconformității și

— dacă despăgubirea alternativă ar putea fi executată fără vreun inconvenient semnificativ pentru consumator.

Orice reparație sau înlocuire se efectuează într-un termen rezonabil și fără vreun inconvenient semnificativ pentru consumator, ținând seama de natura bunurilor și de scopul pentru care consumatorul a solicitat bunurile în cauză.

(4) Termenul «gratuit» din alineatele (2) și (3) se referă la costurile necesare suportate pentru a aduce bunurile la conformitate, în special costul expedierii prin poștă, al forței de muncă și al materialelor.

(5) Consumatorul poate cere o reducere corespunzătoare a costului sau rezoluțiunea contractului:

— în cazul în care consumatorul nu beneficiază de reparație sau de înlocuire sau

— în cazul în care vânzătorul nu a executat despăgubirea într-un termen rezonabil sau

— în cazul în care vânzătorul nu a executat despăgubirea fără vreun inconvenient semnificativ pentru consumator.

[…]”

12. În temeiul articolului 5 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 1999/44, „[v]ânzătorul este considerat responsabil în temeiul articolului 3, în cazul în care neconformitatea devine aparentă în termen de doi ani de la livrarea bunurilor”.

13. În conformitate cu articolul 8 alineatul (2) din Directiva 1999/44, statele membre „pot adopta sau menține în vigoare dispoziții mai stricte, compatibile cu prevederile din tratat, în domeniul reglementat de prezenta directivă, pentru a asigura un nivel mai ridicat de protecție a consumatorului”.

B — *Dreptul german*

14. În cadrul reformei Codului civil german (Bürgerliches Gesetzbuch, denumit în conti-

nuare „BGB”), Directiva 1999/44 a fost transpusă în dreptul german [3].

15. Articolul 439 din BGB (intitulat „Executarea *a posteriori*”) prevede:

„(1) Cumpărătorul poate pretinde drept executare *a posteriori*, la alegere, repararea sau livrarea unui bun fără defect.

(2) Vânzătorul trebuie să suporte cheltuielile necesare în vederea executării *a posteriori*, în special costurile de transport, de deplasare, manopera și costul materialelor.

(3) Vânzătorul poate să refuze cumpărătorului modalitatea de executare *a posteriori* aleasă, fără a aduce atingere articolului 275 alineatele 2 și 3, în cazul în care aceasta nu antrenează costuri disproporționate. În acest context, trebuie să se țină seama în special de valoarea bunului corespunzător, de importanța defectului și să se verifice dacă nu s-ar putea recurge la o altă executare *a posteriori* fără inconveniente semnificative pentru cumpărător. Într-un asemenea caz, pretenția cumpărătorului se limitează la cealaltă modalitate de executare *a posteriori*; dreptul vânzătorului de a o refuza și pe aceasta în temeiul primei teze rămâne intact.

(4) Vânzătorul care își execută ulterior obligația, furnizând un articol conform, poate solicita de la cumpărător restituirea articolului cu defect, conform articolelor 346-348.”

16. Articolul 346 din BGB, care reglementează consecințele rezoluțiunii, prevede:

„(1) Dacă o parte contractantă se prevalează de o clauză rezolutorie contractuală sau legală, în cazul rezoluțiunii, prestațiile primite trebuie restituite și fructele efectiv dobândite, predate.

(2) În locul obligației de restituire sau de predare, debitorul trebuie să plătească o despăgubire în măsura în care:

1. restituirea sau predarea este exclusă prin natura dobândirii;

3 — Legea privind modernizarea dreptului obligațiilor (Gesetz zur Modernisierung des Schuldrechts, BGBl. 2001 I p. 3138), care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2002. În general, cu privire la reformă, a se vedea, printre altele, Westermann, H. P., „Das neue Kaufrecht”, în *Neue Juristische Wochenschrift*, nr. 4/2002, p. 241.

2. acesta a deteriorat, a cedat, a înstrăinat, a modificat sau a transformat bunul primit;

3. bunul primit s-a deteriorat sau a încetat să existe; cu toate acestea, uzura corespunzătoare unei utilizări normale nu este inclusă la calcularea despăgubirii.

Dacă în contract se stipulează o contraprestație, aceasta trebuie luată în considerare la calcularea despăgubirii; dacă se datorează o despăgubire pentru foloasele obținute dintr-un împrumut, se poate face dovada că valoarea foloaselor era inferioară.

(3) Este exclusă obligația de despăgubire:

1. dacă defectul care stă la baza rezoluțiunii nu a survenit decât în cursul modificării sau al transformării bunului;

2. în măsura în care creditorul este responsabil de deteriorarea sau de pieirea bunului ori dacă prejudiciul s-ar fi produs și în cazul în care bunul s-ar fi aflat în stăpânirea sa;

3. dacă, în cazul în care există o condiție rezolutorie legală, deteriorarea sau pieirea a survenit la partea interesată, deși aceasta din urmă a acționat cu aceeași diligență de care dă dovadă în mod obișnuit în cazul propriilor bunuri.

Îmbogățirea restantă trebuie restituită.

(4) […]”

17. Articolul 347 din BGB, care se referă la fructele și la cheltuielile de după rezoluțiune, prevede:

„(1) Dacă debitorul nu a dobândit fructe din folosința normală a bunului, deși ar fi avut această posibilitate, are obligația de a despăgubi creditorul. În cazul în care există o condiție rezolutorie legală, titularul de drept trebuie să acționeze în ceea ce privește fructele, cu aceeași diligență de care dă dovadă în mod obișnuit în cazul propriilor bunuri.

(2) Dacă debitorul restituie obiectul, plătește despăgubirea sau este scutit de obligația de despăgubire în temeiul articolului 346

alineatul 3 punctul 1 sau punctul 2, acestuia trebuie să i se ramburseze cheltuielile necesare. Celelalte cheltuieli trebuie de asemenea rambursate, în măsura în care creditorul a realizat un profit din acestea."

18. În conformitate cu articolul 100 din BGB, fructele sunt „produsele unui bun sau ale unui drept, la fel ca și foloasele utilizării bunului sau ale exercitării dreptului".

III — Situația de fapt, procedura principală și întrebarea preliminară

19. În cursul lunii august 2002, Quelle i-a livrat cumpărătoarei, prin comerțul prin corespondență, o mașină de gătit pentru folosință proprie, la prețul de 524,90 euro. În ianuarie 2004, cumpărătoarea a constatat că în interiorul cuptorului mașinii de gătit stratul de email s-a deteriorat. Întrucât repararea nu era posibilă, cumpărătoarea a solicitat în aceeași lună – prin urmare, în termenul de garanție – înlocuirea produsului. Cumpărătoarea a returnat mașina de gătit neconformă societății vânzătoare (Quelle), care i-a livrat o nouă mașină de gătit, solicitându-i o despăgubire pentru foloasele obținute, inițial, de 119,97 euro, apoi de 69,97 euro. Cumpărătoarea a plătit această ultimă sumă.

20. În temeiul unui mandat acordat în acest scop de cumpărătoare, Bundesverband a formulat o acțiune împotriva Quelle. Asociația de consumatori solicita, pe de o parte, rambursarea sumei de 67,86 euro [4] plus dobânzi și, pe de altă parte, ca, în cazul înlocuirii bunurilor neconforme, în viitor, Quelle să înceteze facturarea consumatorilor pentru folosirea bunurilor în cauză.

21. Landgericht Nürnberg-Fürth a admis cererea de rambursare a sumei plătite și a respins celelalte capete de cerere. Oberlandesgericht Nürnberg a confirmat hotărârea primei instanțe și a admis recursul. În motivarea hotărârii se arată că articolul 439 alineatul 4 din BGB nu ar putea constitui temeiul juridic pentru solicitarea despăgubirii pentru utilizare și că motivația legiuitorului pentru o asemenea cerere de despăgubire nu ar fi convingătoare [5]. În cazul înlocuirii bunului, nu ar fi justificată aplicarea dispozițiilor privind rezoluțiunea contractului, deoarece, deși, prin schimbare, cumpărătorul obține un

4 — Nici din hotărârea instanței de trimitere, nici din hotărârile celor două prime instanțe nu rezultă motivul pentru care Bundesverband a solicitat o sumă mai mică decât cea plătită de cumpărătoare. În textul hotărârii pronunțate de Landgericht Nürnberg-Fürth se menționează că respectiva cumpărătoare a plătit 67,86 euro, însă atât conform hotărârii pronunțate de Oberlandesgericht Nürnberg, cât și deciziei instanței de trimitere, cumpărătoarea a plătit suma (mai mare) de 69,97 euro. În Hotărârea pronunțată de Oberlandesgericht Nürnberg se constată chiar: „Diferența față de cei 69,97 euro plătiți nu se explică." A se vedea Hotărârea pronunțată de Oberlandesgericht Nürnberg la 23 august 2005, 3 U 991/05, *Neue Juristische Wochenschrift*, nr. 41/2005, p. 3000.

5 — Oberlandesgericht Nürnberg, citată la nota de subsol 4, p. 3000 și următoarele.

nou bun, vânzătorul deține totuși în continuare prețul complet de vânzare și un eventual profit [6]. Dimpotrivă, în cazul rezoluțiunii contractului, cumpărătorul și vânzătorul ar trebui să își restituie reciproc prestațiile [7].

22. Ambele părți au introdus recurs la Bundesgerichtshof împotriva hotărârii pronunțate de Oberlandesgericht Nürnberg. Bundesgerichtshof are rezerve cu privire la sarcina unilaterală impusă cumpărătorului prin plata despăgubirii pentru utilizare, însă nu se întrevede nicio posibilitate de corectare a reglementării inadecvate pe calea interpretării amintitelor dispoziții, deoarece atât textul neechivoc al acestor dispoziții, cât și voința clar exprimată de legiuitor în motivarea proiectului de lege privind modernizarea dreptului obligațiilor se opun unei asemenea soluții [8]. Posibilitatea interpretării încetează atunci când este contrară textului legii și voinței clar exprimate a legiuitorului [9].

23. În plus, Bundesgerichtshof își exprimă îndoiala că această reglementare germană în litigiu este în conformitate cu articolul 3 alineatele (2)-(4) din Directiva 1999/44, în temeiul căruia înlocuirea trebuie să aibă loc „gratuit” și „fără niciun inconvenient semnificativ pentru consumator” și respinge opinia potrivit căreia Directiva 1999/44 ar reglementa numai gratuitatea livrării bunului [10]. În acest context, în literatura de specialitate germană, opiniile cu privire la problema conformității reglementării germane cu Directiva 1999/44 sunt împărțite [11].

24. În aceste condiții, prin Decizia din 16 august 2006, instanța de trimitere a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Dispozițiile coroborate ale articolului 3 alineatul (2), ale articolului 3 alineatul (3) primul paragraf și ale articolului 3 alineatul (4) sau ale articolului 3 alineatul (3) al treilea paragraf din Directiva 1999/44/CE [...] trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții de drept național potrivit căreia vânzătorul poate solicita consumatorului, în cazul repunerii unui bun în conformitate cu contractul prin înlocuirea sa, o despăgubire pentru utilizarea bunului neconform livrat inițial?”

6 — *Ibidem*, p 3001.

7 — *Ibidem*.

8 — Proiect de lege privind modernizarea dreptului obligațiilor (Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Schuldrechts), Deutscher Bundestag, Drucksache 14/6040, 14 mai 2001, p. 232. A se vedea și Decizia de trimitere a Bundesgerichtshof din 16 august 2006, p. 8.

9 — Decizia de trimitere a Bundesgerichtshof din 16 august 2006, p. 9, disponibilă la adresa internet http://www.bundesgerichtshof.de

10 — *Ibidem*, p 10.

11 — *Ibidem*.

IV — Procedura în fața Curții

25. Decizia de trimitere a fost primită la Curte la 28 septembrie 2006.

26. În procedura scrisă, și-au depus observațiile Bundesverband, guvernele german, spaniol și austriac, precum și Comisia. În ședința din 4 octombrie 2007, Quelle, Bundesverband, guvernul german și Comisia și-au depus observațiile și au răspuns la întrebările Curții.

V — Argumentele părților

A — *Quelle*

27. În ședință, Quelle a susținut că cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare ar fi inadmisibilă, deoarece, în speță, Bundesgerichtshof nu avea altă posibilitate decât să interpreteze dispozițiile invocate din BGB în sensul că este permisă solicitarea unei despăgubiri pentru utilizare. În cazul în care Curtea ar urma să decidă că Directiva 1999/44 se opune dispozițiilor legale germane, Bundesgerichtshof nu ar putea să se conformeze unei asemenea decizii, deoarece acest fapt i-ar fi interzis prin articolul 20 din Constituție (Grundgesetz), conform căruia puterea judecătorească trebuie să se supună legii. Dacă ar respecta o asemenea decizie, ar trebui să interpreteze dreptul național *contra legem*, ceea ce nu este admisibil, deoarece din Hotărârile Curții Pupino [12] și Adeneler și alții [13] rezultă că nu este permis ca o directivă să servească drept temei pentru o interpretare *contra legem*. În ceea ce privește răspunsul la întrebarea preliminară, Directiva 1999/44 nu reglementează problema despăgubirii pentru utilizare, astfel încât legiuitorul german nu este limitat în ceea ce privește reglementarea acestui aspect. Reglementarea germană ar fi permisă, deoarece ea ar asigura un raport echilibrat între dreptul la reparare și dreptul la înlocuire.

B — *Bundesverband*

28. În ședință, Bundesverband a susținut că cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare este admisibilă și că, în prezenta cauză, nu ar fi vorba de o interpretare a legislației naționale potrivit Directivei 1994/44, ci despre modul în care trebuie interpretată directiva în sine. În observațiile sale scrise, Bundesverband arată că Directiva 1999/44 ar trebui să asigure un nivel ridicat de protecție a consumatorului și că înlocuirea bunului ar trebui să aibă loc „gratuit” și „fără vreun inconvenient semnificativ pentru

12 — Hotărârea din 16 iunie 2005, Pupino (C-105/03, Rec., p. I-5285, punctul 47).

13 — Hotărârea din 4 iulie 2006, Adeneler și alții (C-212/04, Rec., p. I-6057, punctul 110).

consumator", ceea ce ar include interdicția de a pretinde de la consumator o despăgubire pentru utilizarea bunului neconform. În plus, faptul că întinderea despăgubirii nu este determinată ar putea să îl descurajeze pe consumator să își invoce drepturile în temeiul Directivei 1999/44.

C — *Guvernul german*

29. Guvernul german consideră că cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare este admisibilă, deoarece pentru pronunțarea unei hotărâri în acțiunea principală ar fi necesară o interpretare a Directivei 1999/44 de către Curte. Pe fond, guvernul german consideră că Directiva 1999/44 nu se opune reglementării germane în litigiu. În observațiile sale scrise în susținerea acestei opinii, guvernul german invocă patru tipuri de interpretare: literală, sistematică, istorică și teleologică.

30. În cadrul interpretării literale, guvernul german remarcă faptul că textul Directivei 1999/44 nu reglementează aspectul dacă vânzătorul poate solicita consumatorului, în cazul înlocuirii unui bun neconform, o despăgubire pentru utilizarea acestuia. Expresiile „bunurile să fie repuse în conformitate, gratuit" și „să le înlocuiască […] gratuit" din articolul 3 alineatele (2) și (3) din Directiva 1999/44 s-ar referi numai la dreptul de livrare gratuită, adică la executarea înlocuirii, ceea ce ar corespunde articolului 3 alineatul (4) din Directiva 1999/44, potrivit căruia termenul „gratuit" ar cuprinde „în special costul expedierii prin poștă". Expresia „fără vreun inconvenient semnificativ pentru consumator" din articolul 3 alineatul (3) a treia liniuță din Directiva 1999/44 semnifică doar că vânzătorul nu ar trebui să creeze consumatorului niciun fel de obstacole de ordin practic în exercitarea dreptului la înlocuirea bunului.

31. În interpretarea sistematică a Directivei 1999/44, guvernul german pleacă de la premisa că prima teză a considerentului (15) nu s-ar referi exclusiv la cazul rezoluțiunii contractului, ci exprimă un principiu general de drept, din două motive. În primul rând, din Poziția comună adoptată de Consiliu la 24 septembrie 1998 [14], potrivit căreia statele membre au posibilitatea de a edicta reglementări „în materie de rambursare pentru bunurile deja utilizate de consumator, precum și modalități de rezoluțiune a contractului", rezultă că cele două cazuri trebuie să fie examinate separat. În al doilea rând, rezoluțiunea contractului este menționată pentru prima oară în mod distinct în considerentul (15) abia în a doua teză, în timp ce dreptul la reducerea

14 — Poziția comună (CE) nr. 51/98 a Consiliului din 24 septembrie 1998 în vederea adoptării Directivei 98/[…]/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe (JO C 333, p. 46).

rambursării, în prima teză, ceea ce indică, de asemenea, că reducerea rambursării nu ar fi posibilă numai în cazul rezoluțiunii contractului.

32. În cadrul interpretării istorice, guvernul german se referă la propunerea [15] și la propunerea modificată [16] pentru Directiva 1999/44, care evidențiază evoluția formulării articolului 3 alineatul (2) din Directiva 1999/44, evoluție care arată că directiva impune numai gratuitatea reparației, nu și gratuitatea înlocuirii bunului.

33. Din interpretarea teleologică a articolului 3 din Directiva 1999/44 ar rezulta numai că, pentru ca bunurile să fie repuse în conformitate, consumatorul nu ar trebui să suporte niciun fel de costuri concrete. Reglementarea germană nu este contrară scopului Directivei 1999/44 – realizarea pieței interne și protecția consumatorilor – deoarece exercitarea dreptului la înlocuirea bunului ar fi posibilă fără probleme și fără obstacole birocratice. În cauza Schulte [17], Curtea a decis că eficiența protecției consumatorului european nu este pusă în pericol dacă, în cazul revocării unui contract de creditare, consumatorul nu trebuie să plătească doar sumele obținute pe baza acestui contract, ci trebuie să plătească și dobânzi. În opinia guvernului german, dreptul la despăgubire pentru utilizare nu contravine unei protecții efective a consumatorului, deoarece plata unei asemenea despăgubiri ar reprezenta o sarcină mai redusă decât rambursarea împrumutului în cauza Schulte. În final, guvernul german relevă că un consumator nu ar trebui să obțină foloase din înlocuirea bunului.

D — *Guvernul austriac și guvernul spaniol, precum și Comisia*

34. Guvernul austriac consideră că dreptul la plata unei sume pentru utilizare ar fi permisă numai în cazul rezoluțiunii contractului, nu și în cazul înlocuirii bunului. Posibilitatea de a pretinde o despăgubire pentru utilizare ar conduce la un dezechilibru între dreptul la reparare și dreptul la înlocuirea bunului care ar trebui să fie echivalente, consumatorului revenindu-i dreptul de a opta pentru unul dintre acestea. Dreptul de opțiune nu ar fi asigurat din punct de vedere economic atât timp cât repararea ar fi gratuită, iar înlocuirea bunului ar presupune costuri suplimentare, mai precis o despăgubire pentru utilizare.

15 — Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind vânzarea de bunuri de consum și garanțiile conexe [COM (95) 0520 final – COD 96/0161, JO 1996, C 307, p. 8].

16 — Propunerea modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind vânzarea de bunuri de consum și garanțiile conexe [COM (98) 217 final – COD 96/0161, JO 1998, C 148, p. 12].

17 — Hotărârea din 25 octombrie 2005, Schulte (C-350/03, Rec., p. I-9215, punctul 93).

35. În opinia guvernului spaniol, despăgubirea pentru utilizare nu intră, desigur, sub incidența „costurilor” în sensul articolului 3 alineatul (4) din Directiva 1999/44, însă are consecințe economice pentru consumator și, din acest motiv, intră în contradicție cu principiul înlocuirii gratuite a bunului. Articolul 3 alineatul (4) din Directiva 1999/44 ar trebui interpretat în sensul că niciun consumator nu este obligat să suporte costuri care sunt în mod direct legate de înlocuirea bunului.

36. Comisia a susținut, în cadrul ședinței, că cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare este admisibilă, deoarece, în cazul când există dubii privind compatibilitatea dreptului național cu o directivă, trebuie examinat indirect, printr-o procedură a întrebărilor preliminare, dacă statul membru își îndeplinește obligațiile care îi revin în temeiul dreptului comunitar. Admisibilitatea unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare nu ar trebui să depindă de aspectul dacă dreptul național poate fi interpretat în conformitate cu dispozițiile comunitare. În observațiile sale scrise, Comisia relevă că termenul „gratuit” nu ar putea fi limitat la livrarea gratuită a bunului. În conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din Directiva 1999/44, vânzătorul este răspunzător pentru orice neconformitate existentă în momentul livrării bunurilor și pentru acest motiv, în conformitate cu articolul 3 alineatul (4) din Directiva 1999/44, trebuie să suporte costurile necesare pentru a aduce bunurile la conformitate. Reducerea rambursării, în conformitate cu considerentul (15) al Directivei 1999/44, s-ar referi numai la rezoluțiunea contractului. Comisia subliniază importanța realizării unui nivel ridicat de protecție a consumatorului în dreptul comunitar și arată că, prin plata prețului de vânzare, cumpărătorul și-a îndeplinit obligațiile și că dreptul la despăgubire pentru utilizare ar perturba echilibrul dintre vânzător și consumator. Interesele financiare ale vânzătorului ar fi protejate suficient prin faptul că acesta se poate prevala de lipsa de proporționalitate a înlocuirii.

VI — Aprecierea avocatului general

A — *Considerații introductive*

37. Instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Directiva 1999/44 se opune unei legislații naționale care permite vânzătorului ca, în cazul înlocuirii bunului neconform, să solicite consumatorului plata unei despăgubiri pentru utilizarea bunului respectiv. Acest drept al vânzătorului rezultă din articolul 439 alineatul 4 din BGB, care se referă la executarea *a posteriori*, coroborat cu articolul 346 alineatul 1 și cu articolul 346 alineatul 2 primul paragraf din BGB, care reglementează efectele rezoluțiunii contractului. Dispozițiile menționate din BGB extind astfel asupra înlocuirii bunului reglementarea valabilă în cazul rezoluțiunii contractului. În

prezenta cauză, Curtea trebuie să interpreteze pentru prima dată Directiva 1999/44 în cadrul unei proceduri a întrebărilor preliminare [18].

38. În literatura germană de specialitate, problema temeiniciei dreptului la despăgubire pentru utilizare a constituit subiectul unei largi dezbateri academice. În favoarea acestei reglementări, autorii evocă de cele mai multe ori motivarea legiuitorului pentru dispozițiile relevante din BGB [19], din care reține argumentul că, prin înlocuirea bunului, cumpărătorul obține avantaje economice [20]. În legătură cu compatibilitatea cu Directiva 1999/44, este evocat de cele mai multe ori considerentul (15), argumentându-se că plata despăgubirii pentru utilizare nu face parte dintre costurile necesare pentru a aduce bunurile la conformitate, în sensul articolului 3 alineatul (4) din directivă [21]. Totuși, numeroși autori au susținut și că reglementarea germană încalcă Directiva 1999/44 [22]. Pe lângă incompatibilitatea cu directiva menționată, aceștia relevă și caracterul părtinitor al reglementării prin care se permite vânzătorului să păstreze fructele obținute din prețul de vânzare [23].

B — *Admisibilitate*

39. În ceea ce privește admisibilitatea, trebuie constatat că, astfel cum a observat corect Comisia în cursul ședinței, admisibilitatea unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare nu poate depinde de faptul dacă este posibil ca, la nivel național, o dispoziție să fie interpretată în conformitate cu o directivă. Principiul potrivit căruia o interpretare *contra legem* este interzisă este valabil numai atunci când instanța națională interpretează dreptul național în

18 — Până în prezent, Curtea a examinat Directiva 1999/44 numai în procedura de constatare a nerespectării obligațiilor. A se vedea Hotărârile din 19 februarie 2004, Comisia/Luxemburg (C-310/03, Rec., p. I-1969) și Comisia/Belgia (C-312/03, Rec., p. I-1975).

19 — Proiect de lege privind modernizarea legislației referitoare la datorii, citat la nota de subsol 8, p. 230-233.

20 — A se vedea, printre altele, Huber, P., Faust., F., *Schuldrechtsmodernisierung. Einführung in das neue Recht*, C. H. Beck, München, 2002, p. 335, punctul 55, Westermann, H. P. (ed.), *Das Schuldrecht 2002. Systematische Darstellung der Schuldrechtsreform*, Richard Boorberg Verlag, Stuttgart, München, Hannover, Berlin, Weimar, Dresden, 2002, p. 138 și 139, Westermann, H. P., *Münchener Kommentar zum BGB*, ediția a patra, C. H. Beck, München, 2004, articolul 439, punctul 17, și Kandler, M., *Kauf und Nacherfüllung*, Gieseking, Bielefeld, 2004, p. 556.

21 — Tiedtke, K., Schmitt, M., „Probleme im Rahmen des kaufrechtlichen Nacherfüllungsanspruchs (Teil II)", în *Deutsches Steuerrecht*, nr. 48/2004, p. 2060; Kandler, M., citat la nota de subsol 20, p. 557.

22 — A se vedea, printre altele, Gsell, B., „Nutzungsentschädigung bei kaufrechtlicher Nacherfüllung?", în *Neue Juristische Wochenschrift*, nr. 28/2003, p. 1974, Woitkewitsch, C., „Nutzungsersatzanspruch bei Ersatzlieferung?", în *Verbraucher und Recht*, nr. 1/2005, p. 4, Rott, P., „Austausch der fehlerhaften Kaufsache nur bei Herausgabe von Nutzungen?", în *Betriebs-Berater*, nr. 46/2004, p. 2479, și Hoffmann, J., „Verbrauchsgüterkaufrechtsrichtlinie und Schuldrechtsmodernisierungsgesetz", în *Zeitschrift für Rechtspolitik*, nr. 8/2001, p. 349.

23 — Roth, W. H., „Europäischer Verbraucherschutz und BGB", în *Juristenzeitung. Sondertagung Schuldrechtsmodernisierung*, nr. 10/2001, p. 489, Brömmelmeyer, C., „Der Nacherfüllungsanspruch des Käufers als trojanisches Pferd des Kaufrechts?", în *Juristenzeitung*, nr. 10/2006, p. 495, și Schwab, M., „Schuldrechtsmodernisierung 2001/2002 — Die Rückabwicklung von Verträgen nach §§ 346 și următoarele. BGB n. F.", în *Juristische Schulung*, nr. 7/2002, p. 637.

conformitate cu dreptul comunitar. Sensul interpretării în procedura întrebărilor preliminare constă în asigurarea, prin interpretarea dreptului comunitar, a unei aplicări corecte și uniforme a acestuia în toate statele membre [24].

40. Trimiterile la articolul 20 din Grundgesetz se referă exclusiv la dreptul constituțional german; prin urmare, această dispoziție în sine nu poate să influențeze admisibilitatea unei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare. Condițiile de admisibilitate ale acesteia sunt reglementate numai prin articolul 234 CE, și nu prin dreptul național. O altă interpretare ar însemna că fiecare stat membru ar putea decide de sine stătător cu privire la aplicarea articolului 234 CE, ceea ce ar duce la o aplicare neuniformă a dreptului comunitar în statele membre. Prin urmare, cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare este admisibilă.

C — *Apreciere*

41. În primul rând, trebuie arătat că în BGB, de regulă, sunt folosite noțiunile „cumpărător” și „vânzător”, iar în Directiva 1999/44 „consumator” și „vânzător” care vinde bunuri de consum. În speță, se poate asimila cumpărătorul cu noțiunea „consumator” [25] și vânzătorul cu noțiunea „vânzător” [26] în sensul Directivei 1999/44, iar în cazul vânzării unei mașini de gătit pentru folosință proprie este vorba de vânzarea unui „bun de consum” [27] în sensul directivei.

42. Principala problemă în prezenta cauză este interpretarea termenului „gratuit” din articolul 3 din Directiva 1999/44 și întrebarea legată de acesta dacă „înlocuire gratuită” semnifică faptul că vânzătorul nu poate pretinde nicio despăgubire din partea

24 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 1982, CILFIT (283/81, Rec., p. 3415, punctul 7), Hotărârea din 22 octombrie 1987, Foto-Frost (314/85, Rec., p. 4199, punctul 15), și Hotărârea din 6 decembrie 2005, Gaston Schul Douane-expediteur (C-461/03, Rec., p. I-10513, punctul 21).

25 — În conformitate cu articolul 1 alineatul (2) litera (a) din Directiva 1999/44, „consumator înseamnă orice persoană fizică care, în contractele reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri care nu au legătură cu meseria, activitatea comercială sau profesia sa”.

26 — În conformitate cu articolul 1 alineatul (2) litera (c) din Directiva 1999/44, „vânzător înseamnă orice persoană fizică sau juridică care vinde, în temeiul unui contract, bunuri de consum în exercitarea meseriei, activității comerciale sau profesiei sale”.

27 — În conformitate cu articolul 1 alineatul (2) litera (b) din Directiva 1999/44, bunuri de consum „reprezintă orice obiect mobil corporal, cu excepția:
— bunurilor vândute prin executare sau în alt mod, prin autoritatea legii;
— apei și gazului, atunci când acestea nu sunt oferite spre vânzare în volum limitat sau în cantitate fixată;
— electricității”.

consumatorului pentru utilizarea unui bun neconform.

43. În cadrul interpretării literale, trebuie remarcat în primul rând că, în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din Directiva 1999/44, „[v]ânzătorul este răspunzător față de consumator pentru orice neconformitate existentă în momentul livrării bunurilor". Astfel, directiva stabilește clar că responsabilitatea pentru orice neconformitate existentă în momentul livrării bunurilor revine vânzătorului și că acesta trebuie să își asume consecințele acestei executări necorespunzătoare a contractului. Dacă s-ar admite o reglementare potrivit căreia vânzătorul poate pretinde o despăgubire pentru utilizarea bunului, atunci vânzătorul ar fi scutit de deplina responsabilitate pentru neconformitatea existentă în momentul livrării bunurilor și o parte a responsabilității ar fi transferată, în cele din urmă, asupra consumatorului.

44. Articolul 3 alineatul (2) prevede dreptul consumatorului „ca bunurile să fie repuse în conformitate, gratuit", ceea ce înseamnă că la solicitarea consumatorului repunerea în conformitate poate fi realizată în primul rând gratuit prin repararea sau prin înlocuirea bunului. În opinia noastră, în acest scop, consumatorul trebuie să opteze între reparare și înlocuire pentru acea despăgubire care este posibilă și proporțională [28]. Dacă sunt imposibile și disproporționate atât repararea, cât și înlocuirea bunului, consumatorul poate solicita o diminuare adecvată a prețului de achiziționare sau rezoluțiunea contractului [29]. Articolul 3 alineatul (3) din Directiva 1999/44 prevede încă o dată, în mod expres, că atât repararea, cât și înlocuirea bunului trebuie să fie „gratuite". Chiar semnificația obișnuită a termenului „gratuit" din acest articol indică faptul că reglementarea germană nu este în

28 — A se vedea în același sens Grundmann, S., Bianca, C. M., *EU Kaufrechts-Richtlinie. Kommentar*, Verlag Dr. Otto Schmidt, Köln, 2002, p. 82, punctul 108. În opinia autorilor, în cazul opțiunii între reparare și înlocuire, consumatorul nu poate pretinde o prestație disproporționată; despăgubirea poate fi caracterizată ca fiind disproporționată în funcție, în primul rând, de costurile acesteia pentru vânzător. Și Westermann relevă că opțiunea consumatorului între reparare și înlocuire stă sub rezerva posibilității și a proporționalității pretenției. A se vedea Westermann, H. P., „Das neue Kaufrecht einschließlich des Verbrauchsgüterkaufs", în *Juristenzeitung*, nr. 10/2001, p. 537. În opinia Grundmann și Bianca se poate argumenta că dreptul de a cere înlocuirea bunului din Directiva 1999/44 presupune o încălcare esențială a contractului. A se vedea Grundmann, S., Bianca, M. C., *EU Sales Directive. Commentary*, Intersentia, Antwerpen, Oxford, New York, 2002, p. 162. O opinie similară are Možina, potrivit căruia invocarea dreptului la înlocuirea bunului presupune mai mult decât o neconformitate neînsemnată. Možina, D., *Kršitev pogodbe*, GV Založba, Ljubljana 2006, p. 229. De asemenea, conform articolului 46 alineatul 2 din Convenția de la Viena asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri (CISG) cumpărătorul nu poate cere vânzătorului predarea unor mărfuri de înlocuire decât dacă lipsa de conformitate constituie o contravenție esențială la contract. Acest lucru este evidențiat și de Schlechtriem, P., *Internationales UN-Kaufrecht,* ediția a patra. Auflage, Mohr Siebeck, Tübingen, 2007, p. 134, nr. 185. În legătură cu Convenția de la Viena, Grundmann subliniază că, firește, cumpărătorul are dreptul de opțiune, însă nu poate opta pentru acea despăgubire care, în comparație cu altele, ar fi disproporționată. Grundmann, S., „Regulating Breach of Contract — The Right to Reject Performance by the Party in Breach", în *European Review of Contract Law*, nr. 2/2007, p. 132 și 133. Conform articolului 9:102 alineatul 1 din Principiile dreptului european al contractelor (PECL), partea prejudiciată poate cere reparații pentru o prestație neconformă (remedying of a defective performance). Articolul 9:102 alineatul (2), care se referă de asemenea la dreptul la buna executare a obligațiilor contractuale, stabilește la literele (a) și (b) că această executare nu poate fi cerută dacă este nelegală sau imposibilă ori dacă ar provoca debitorului eforturi sau costuri disproporționate. Lando, O., Beale, H. (ed.), *Principles of European Contract Law*, Kluwer Law International, Den Haag, London, Boston, 2000, p. 394 și 395.

29 — Articolul 3 alineatele (3) și (5) din Directiva 1999/44 prevede un sistem în două etape al invocării drepturilor consumatorului. Mai întâi, consumatorul poate solicita repararea gratuită sau înlocuirea gratuită a bunului. Ca o soluție subordonată, el poate cere o reducere corespunzătoare a costului sau rezoluțiunea contractului.

concordanță cu Directiva 1999/44 [30]. În articolul 3 alineatul (4) din Directiva 1999/44 este definit termenul „gratuit”. Această definiție este contrară reglementării germane din două motive.

45. În primul rând, această dispoziție prevede foarte clar că termenul „gratuit” se referă la „costurile necesare suportate pentru a aduce bunurile la conformitate”. Indiferent dacă vânzătorul impune plata unei despăgubiri pentru utilizare în vederea înlocuirii bunului sau dacă înlocuiește bunul și solicită ulterior o despăgubire pentru utilizare, aceasta din urmă poate fi considerată cost pentru repunerea în conformitate. Termenul „gratuit” trebuie să fie interpretat în contextul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 1999/44, potrivit căruia vânzătorul este răspunzător *pentru orice* neconformitate existentă în momentul livrării bunurilor; de aici rezultă însă că vânzătorul trebuie să suporte toate costurile legate de aducerea bunului la conformitate.

46. În al doilea rând, în legătură cu argumentul guvernului german potrivit căruia costurile ar cuprinde „*în special* costul expedierii prin poștă, al forței de muncă și al materialelor”, trebuie constatat că această enumerare cuprinde numai exemple și nu este exhaustivă. Prin sintagma „în special”, legiuitorul comunitar a urmărit să indice exemplele tipice pentru costurile care pot rezulta din înlocuirea bunului, însă nu a dorit să limiteze domeniul de aplicare al dispoziției respective. În temeiul principiului *exempla illustrant non restringunt legem* se poate, prin urmare, constata că respectivele „costuri” nu cuprind numai costurile de livrare a unui bun conform [31]. Din definiția în discuție rezultă că termenul „gratuit” cuprinde *costurile* pentru repunerea în conformitate care include atât exemplele de tipuri de costuri prezentate, cât și toate celelalte costuri ce ar putea apărea în cazul înlocuirii bunului.

47. Mai trebuie clarificat dacă dreptul la plata unei despăgubiri pentru utilizare provoacă „vreun inconvenient semnificativ” consumatorului, în sensul articolului 3 alineatul (3) al treilea paragraf din Directiva 1999/44. În acest sens trebuie să ne raliem opiniei guvernului austriac, potrivit căreia plata unei despăgubiri pentru utilizare ar reprezenta un „inconvenient semnificativ”, în sensul Directivei 1999/44. Noțiunea „inconvenient semnificativ” nu cuprinde numai obstacolele de ordin practic în calea

30 — Conform lui Oppermann, punctul de plecare a unei interpretări literale a dreptului comunitar trebuie să fie „sensul normal și natural al cuvântului în contextul imediat al frazei”. A se vedea Oppermann, T., *Europarecht*, ediția a treia, Verlag C. H. Beck, München, 2005, p. 207, punctul 20.

31 — În literatura de specialitate, Oppermann avertizează în legătură cu astfel de deformări ale semnificației normelor de drept prin interpretare. Oppermann, T., citat la nota de subsol 30, p. 209, punctul 23.

realizării înlocuirii, ci și inconvenientele în general, iar un „inconvenient" financiar constituie un inconvenient suplimentar care, în opinia noastră, poate să fie chiar mai important decât obstacolele de ordin practic cu care se poate confrunta consumatorul la înlocuirea bunului.

48. Pe lângă aceasta, după cum a evidențiat în mod întemeiat Comisia, în observațiile ei scrise, interesele financiare ale vânzătorului sunt suficient protejate prin posibilitatea de a invoca disproporționalitatea despăgubirii alese de consumator. În conformitate cu articolul 3 alineatul (3) al doilea paragraf din Directiva 1999/44, o despăgubire se consideră disproporționată în cazul în care „impune vânzătorului costuri care, în comparație cu o despăgubire alternativă, sunt nerezonabile". Dacă pentru vânzător ar apărea costuri nerezonabile prin înlocuirea bunului, acesta ar putea, în consecință, să refuze solicitarea consumatorului de înlocuire a bunului. Dacă și repararația bunului ar fi imposibilă sau disproporționată, s-ar putea proceda astfel încât consumatorul să aibă dreptul să opteze, în subsidiar, pentru reducerea prețului de vânzare sau pentru rezoluțiunea contractului. Prin urmare, directiva protejează vânzătorul în suficientă măsură, asigurând, totodată, consumatorului condiții de respectare eficientă a drepturilor sale [32].

49. Trebuie să examinăm, de asemenea, consecințele practice ale solicitării de plată a unei despăgubiri pentru utilizare. Dacă vânzătorul pretinde să îi fie plătită o despăgubire pentru utilizare de către consumator, iar repararea nu este posibilă, consumatorul nu are, de fapt, la dispoziție mai multe posibilități. Dacă vânzătorul face din plata despăgubirii pentru utilizare o condiție pentru înlocuire, consumatorul poate fie să plătească despăgubirea respectivă și să obțină noul bun, fie să renunțe la un nou bun. Chiar dacă vânzătorul nu condiționează înlocuirea bunului de plata unei despăgubiri pentru utilizare, ci solicită această despăgubire ulterior, consumatorul ar putea să ezite dacă trebuie sau nu trebuie să opteze pentru înlocuirea bunului. De aceea, în practică, se poate întâmpla ca, din cauza solicitării de despăgubire pentru utilizare, consumatorul să nu mai facă uz deloc de dreptul său la înlocuire, ceea ce, în orice caz, ar contraveni sensului și scopului Directivei 1999/44. Teoretic, consumatorul ar putea, în temeiul articolului 3 alineatul (5) a treia liniuță din Directiva 1999/44, să invoce faptul că înlocuirea bunului îi provoacă inconveniente semnificative și să solicite vânzătorului reducerea prețului sau rezoluțiunea contractului. Trebuie să se stabilească însă dacă, având

32 — În acest context, trebuie, totodată, remarcat faptul că Directiva 1999/44 protejează vânzătorul și prin limitarea în timp a responsabilității sale. A se vedea considerentul (17) și articolul 5 alineatul (1) din Directiva 1999/44.

în vedere actuala reglementare germană, o asemenea obiecție ar fi luată efectiv în considerare. O asemenea situație l-ar putea împiedica pe consumator să facă uz de drepturile sale în temeiul Directivei 1999/44. În plus, din punct de vedere practic, trebuie ținut seamă de faptul că dreptul la despăgubire pentru utilizare este deosebit de problematic în cazul produselor a căror valoare se diminuează rapid și al căror preț poate scădea considerabil ca urmare a conceperii de noi modele între momentul achiziționării și cel al înlocuirii, de exemplu, în cazul computerelor, al telefoanelor mobile și al automobilelor [33]. În această situație, cumpărătorul obține un model care, la momentul înlocuirii, are o valoare mai mică decât la momentul achiziționării și, în plus, trebuie să plătească o despăgubire pentru utilizare.

50. Prin urmare, chiar din interpretarea literală a articolului 3 din Directiva 1999/44 rezultă că aceasta din urmă se opune unei reglementări precum cea germană. Deși, în opinia noastră, din însăși interpretarea literală rezultă foarte clar răspunsul la întrebarea instanței de trimitere [34], această interpretare constituie doar un punct de plecare ce trebuie confirmat prin alte metode de interpretare [35]. Atât interpretarea teleologică, cât și cea sistematică conduc indubitabil la concluzia că Directiva 1999/44 se opune unei reglementări precum cea germană. În sprijinul acestei afirmații există numeroase argumente.

51. Din interpretarea teleologică a Directivei 1999/44 rezultă că scopul acesteia este reprezentat de efortul de a realiza un nivel ridicat de protecție a consumatorului. Acest lucru rezultă din articolul 3 alineatul (1) litera (t) CE și din articolul 153 alineatul (1) CE [36]; în temeiul acestuia din urmă, pentru

33 — În literatura germană de specialitate, W. Ball se referă, în „Die Nacherfüllung beim Autokauf", din *Neue Zeitschrift für Verkehrsrecht*, nr. 5/2004, p. 222, la problema cuantumului despăgubirii pentru utilizare în cazul unui automobil neconform. Schulze și Ebers dau următorul exemplu: cumpărătorul achiziționează un computer de 2 000 de euro, cu o durată medie de viață de doi ani; cu o lună înainte de expirarea perioadei de garanție de doi ani, se constată că hard diskul are o defecțiune iremediabilă, însă vânzătorul este dispus să înlocuiască bunul numai în cazul în care cumpărătorul plătește o despăgubire pentru utilizare în sumă de 1 916 euro. Evidențiem faptul că, datorită progresului tehnologic, este posibil ca prețul computerului nou pe piață, în momentul apariției defecțiunii, să fie de numai 500 de euro. A se vedea Schulze, R., Ebers, M., „Streitfragen im neuen Schuldrecht", în *Juristische Schulung*, nr. 4/2004, p. 369.

34 — Numai analiza textuală este suficientă pentru ca o dispoziție legală să poată fi interpretată în mod indubitabil într-un singur sens. Astfel de exemple sunt, totuși, rare (de exemplu, în cazul termenelor). A se vedea în acest sens, printre altele, Hotărârea din 9 martie 1978, Kühlhaus Zentrum (79/77, Rec., p. 611, punctul 6), în care Curtea, în interpretarea dispoziției comunitare, s-a bazat numai pe interpretarea literală. Dacă, cu ajutorul interpretării textuale, nu se ajunge la un rezultat complet lipsit de echivoc, trebuie să se recurgă și la celelalte metode de interpretare. A se vedea, printre altele, și Concluziile avocatului general Poiares Maduro din 18 iulie 2007 în cauza Suedia/Comisia (C-64/05 P, Rep., p. I-11389, punctul 37), în care interpretarea literală a unei dispoziții de drept comunitar nu a dus la o soluție incontestabilă și, în consecință, dispoziția a trebuit să fie plasată în contextul său normativ și au fost stabilite obiectivele reglementării din care face parte.

35 — A se vedea Hotărârea din 20 martie 1980, Knauf Westdeutsche Gipswerke (118/79, Rec., p. 1183, punctele 5 și 6), în care Curtea a stabilit că simpla interpretare literală a dispoziției care a fost interpretată în această cauză nu era suficientă.

36 — Este vorba, așadar, de un scop pe care îl putem deduce în mod obiectiv din dispoziție. În legătură cu obiectivitatea scopului ca element central al interpretării teleologice, a se vedea Alexy, R., *A Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification*, Clarendon Press, Oxford, 1989, p. 241. În legătură cu importanța interpretării teleologice în dreptul comunitar, a se vedea, printre altele, Schermers, H. G., Waelbroeck, D. F., *Judicial Protection in the European Union,* Kluwer Law International, Den Haag, London, New York, 2001, p. 20 și următoarele.

a promova interesele consumatorilor și pentru a asigura un nivel ridicat de protecție a consumatorilor, Comunitatea contribuie la protecția sănătății, a siguranței și a intereselor economice ale consumatorilor [37]. O reglementare precum cea germană contravine în mod evident efortului Comunității de asigurare a unui nivel cât mai ridicat de protecție a consumatorului și în special efortului de protecție a intereselor economice ale consumatorului.

52. În cadrul protecției consumatorului, obiectivul specific [38] al Directivei 1999/44 constă în asigurarea unei armonizări minime a dispozițiilor referitoare la cumpărarea bunurilor de consum și a unor garanții pentru bunurile de consum [39]. Cerința unei minime armonizări este evidențiată atât în considerentul (24), cât și la articolul 8 alineatul (2) din Directiva 1999/44, care permit statelor membre să adopte sau să mențină în vigoare dispoziții mai stricte decât cele prevăzute în directivă. O interpretare teleologică conduce la concluzia clară că reglementarea juridică germană, tocmai prin faptul că garantează consumatorului un nivel de protecție *mai redus* decât cel prevăzut prin Directiva 1999/44, este contrară acestei directive. În plus, trebuie arătat că dispozițiile Directivei 1999/44 garantează standarde obligatorii pentru drepturile consumatorului și părțile nu pot conveni prin convenție un nivel mai redus de protecție a consumatorului și să excludă astfel gratuitatea înlocuirii bunului [40].

37 — Îmbunătățirea funcționării pieței interne va fi și în viitor principalul obiectiv al politicii în domeniul protecției consumatorului. În Strategia europeană pentru politica de protecție a consumatorilor (2007-2013), Comisia subliniază că piața internă rămâne „contextul fundamental pentru politica de protecție a consumatorului. Această politică este, de asemenea, esențială pentru o funcționare mai bună a pieței interne”. A se vedea Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European și Comitetul Economic și Social European – Strategia UE pentru politica de protecție a consumatorilor 2007-2013 – Mai multă putere consumatorilor, bunăstare crescută și protecție eficientă a acestora – COM (2007) 99 final. Dispozițiile Directivei 1999/44 vor fi probabil preluate și în proiectul de Cod Civil European, în care importanța protecției consumatorului va fi exprimată foarte clar. A se vedea în acest sens Heutger, V., „Konturen des Kaufrechtskonzepts der Study Group on a European Civil Code – Ein Werkstattbericht”, în *European Review of Private Law*, nr. 2/2003, p. 159.

38 — Reisenhuber arată că, în cadrul interpretării teleologice, se pune problema de a stabili scopul specific și nu numai obiectivul-cadru al dispoziției juridice. A se vedea Reisenhuber, K., „Die Auslegung”, în Reisenhuber, K., *Europäische Methodenlehre. Handbuch für Ausbildung und Praxis*, De Gruyter Recht, Berlin, 2006, p. 261, punctul 41.

39 — În această privință, Directiva 1999/44 se deosebește, de exemplu, de Directiva 85/374/CEE care urmărește să asigure o armonizare completă a dispozițiilor în materie de răspundere pentru produsele cu defect. A se vedea Directiva 85/374/CEE a Consiliului din 25 iulie 1985 de apropiere a actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre cu privire la răspunderea pentru produsele cu defect (JO L 210, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 183). A se vedea în acest sens Hotărârile din 25 aprilie 2002, Comisia/Franța (C-52/00, Rec., p. I-3827, punctul 24), Comisia/Grecia (C-154/00, Rec., p. I-3879, punctul 20) și González Sánchez (C-183/00, Rec., p. I-3901, punctele 26 și 28). A se vedea și Concluziile avocatului general Geelhoed prezentate la 20 septembrie 2001 în cauzele Comisia/Franța și González Sánchez (punctul 56).

40 — Dispozițiile juridice imperative stabilesc limitele libertății de a încheia contracte, care nu trebuie să fie încălcate de părțile contractante. A se vedea, printre altele, Schmidt Kessel, M., „Europäisches Vertragsrecht”, în Reisenhuber, K. (citat la nota de subsol 38), p. 397, punctul 15. La caracterul obligatoriu al articolului 3 din Directiva 1999/44 se referă, în literatura germană de specialitate, de exemplu, S. Grundmann, „Internationalisierung und Reform des deutschen Kaufrechts”, în Grundmann, S., Medicus, D., Rolland, W., *Europäisches Kaufgewährleistungsrecht. Reform und Internationalisierung des deutschen Schuldrechts*, Carl Heymanns Verlag, Köln, Berlin, Bonn, München, 2000, p. 317.

53. În plus, rezultă în mod evident din considerentele (2), (4) și (5) ale Directivei 1999/44 că efortul de realizare a unui nivel ridicat de protecție a consumatorului vizează în cele din urmă o bună funcționare a pieței interne [41] care permite consumatorului achiziționarea liberă de bunuri de consum din alte state membre [42]. Așadar, un nivel ridicat de protecție a consumatorilor poate încuraja așa-numita liberă circulație pasivă a mărfurilor și a serviciilor, în temeiul căreia consumatorul cumpără, respectiv beneficiază de mărfuri și de servicii în alte state membre [43]. Pentru a garanta libera circulație a mărfurilor și a serviciilor, consumatorii trebuie să beneficieze de condiții cât mai uniforme posibil la achiziționarea de mărfuri și la utilizarea de servicii, ceea ce este valabil inclusiv pentru condițiile referitoare la gratuitatea înlocuirii bunului. Aceste condiții pot fi mai puțin favorabile în Germania, ca urmare a posibilității vânzătorului de a solicita plata unei despăgubiri pentru utilizare, ceea ce poate conduce la denaturarea pieței interne și la restricții în calea liberei circulații a mărfurilor și a serviciilor. În acest context, trebuie menționat că, în alte state membre, vânzătorul nu poate solicita consumatorului o despăgubire pentru utilizarea unor bunuri neconforme [44]. Este posibil ca un consumator dintr-un alt stat membru căruia i s-a cerut în Germania să achite o despăgubire pentru utilizare să ezite să mai facă cumpărături în această țară.

54. Faptul că Directiva 1999/44 are ca scop îmbunătățirea funcționării pieței

41 — A se vedea Weatherill, S., *EU Consumer Law and Policy*, Edward Elgar, Northampton 2005, p. 63. În general, în ceea ce privește dreptul privat comunitar, care are drept obiectiv instituirea și funcționarea pieței interne, a se vedea Müller-Graff, „Europäisches Gemeinschaftsrecht und Privatrecht — Das Privatrecht in der europäischen Integration", în *Neue Juristische Wochenschrift*, nr. 1/1993, p. 18.

42 — Facem referire în acest sens la considerentul (5) al Directivei 1999/44, conform căruia crearea unui set comun de norme minime de protecție a consumatorului va întări încrederea consumatorului și va da consumatorilor posibilitatea să profite cât mai mult de piața internă. Grundmann și Bianca explică faptul că, în contextul vânzării de bunuri de consum, o funcționare îmbunătățită a pieței interne s-a dovedit a fi esențială, deoarece consumatorii se abțin să cumpere bunuri din străinătate în special din cauza incertitudinilor privind nivelul garanțiilor, a barierelor lingvistice, precum și a dificultăților în soluționarea litigiilor. Grundmann, S., Bianca, C. M., *EU Kaufrechts-Richtlinie. Kommentar* (citat la nota de subsol 28), p. 28, punctul 16. Și Comisia a explicat, în „Cartea verde privind revizuirea acquis-ului în domeniul protecției consumatorilor" [COM (2006) 744 final, p. 4]: „Cu alte cuvinte, încrederea consumatorilor în piața internă trebuie întărită prin asigurarea unui nivel ridicat de protecție peste tot în UE."

43 — În jurisprudența sa, Curtea a evidențiat în repetate rânduri importanța aspectului pasiv al circulației libere a mărfurilor și a serviciilor. Cu privire la libera circulație pasivă a serviciilor, a se vedea, printre altele, Hotărârea din 31 ianuarie 1984, Luisi și Carbone (286/82 și 26/83, Rec., p. 377, punctul 10), și Hotărârea din 11 septembrie 2007, Comisia/Germania (C-318/05, Rep. p. I-6957, punctul 65). Cu privire la libera circulație pasivă a mărfurilor, a se vedea, printre altele, Hotărârea din 7 martie 1990, GB-INNO-BM (C-362/88, Rec., p. I-667). Cu privire la aceeași problematică, a se vedea și Wichard, J. C., în Calliess, C., Ruffert, M. (ed.), *EUV/EGV. Das Verfassungsrecht der Europäischen Union mit Europäischer Grundrechtecharta. Kommentar*, ediția a treia, Verlag C. H. Beck, München, 2007, p. 1698.

44 — A se vedea, de exemplu, legislația austriacă, franceză, irlandeză, slovenă și spaniolă. În Austria, a se vedea articolul 8 alineatul 3 din Legea privind protecția consumatorului (Konsumentenschutzgesetz) și articolul 932 alineatele 1-3 din Allgemeinen Bürgerlichen Gesetzbuchs, în Franța, articolul L. 211-9 și L. 211-10 din code de la consommation (Codul consumatorului), în Irlanda, articolul 7 alineatele (1), (3), (5) și (6) din European Communities (Certain Aspects of the Sale of Consumer Goods and Associated Guarantees) Regulations 2003 (Dispoziții ale Comunităților Europene 2003 [Anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile anexe]), în Slovenia, articolul 37.c din Legea protecției consumatorului (Zakon o varstvu potrošnikov) și în Spania articolul 4 alineatul 1, articolul 5 alineatul 1, precum și articolul 6 literele (a) și (b) din Legea 23/2003 privind garanțiile la vânzarea de bunuri de consum (Ley 23/2003 de garantías en la venta de bienes de consumo). Aceste date provin din proiectul de cercetare desfășurat sub conducerea prof. dr. Hans Schulte-Nölke. Schulte-Nölke, H., *EC Consumer Law Compendium*, Universitatea Bielefeld, Bielefeld, 2007.

interne [45] rezultă, în plus, din temeiul juridic al directivei, mai precis articolul 95 CE [46]. Potrivit jurisprudenței și doctrinei, articolul 95 CE nu poate constitui temeiul juridic al unei reglementări comunitare decât dacă această reglementare are drept obiectiv contribuția efectivă la instituirea și la îmbunătățirea condițiilor de funcționare a pieței interne și doar dacă ea contribuie la eliminarea piedicilor în calea liberei circulații a mărfurilor sau a serviciilor ori la eliminarea denaturării concurenței [47]. Reglementările care nu au decât ca obiectiv secundar armonizarea acestor condiții nu pot fi adoptate în temeiul acestui articol [48].

55. Nici pe calea unei interpretări sistematice nu se poate ajunge la concluzia că, în temeiul considerentului (15), Directiva 1999/44 autorizează dreptul la despăgubire pentru utilizare. În primul rând, trebuie evidențiat aspectul formal (extern) al unei asemenea dispoziții [49]. Din structura conceptuală a acestui considerent reiese clar că acesta se referă doar la rezoluțiunea contractului. Faptul că rezoluțiunea contractului este menționată numai în a doua teză a acestui considerent nu înseamnă că se pot examina separat prima și a doua teză; mai curând, întregul considerent (15) trebuie privit ca un tot sistematic. Dacă este interpretat în acest mod, este evident că reducerea rambursării oferite consumatorului nu este posibilă decât în cazul rezoluțiunii contractului.

56. În al doilea rând, în cadrul unei interpretări sistematice, trebuie să ținem seama de structura (internă) a întregii Directive 1999/44, care trebuie să fie un tot coerent, ce nu conține contradicții interne [50]. Dacă, în temeiul considerentului (15), s-ar admite dreptul vânzătorului la despăgubire pentru utilizare, acest lucru ar da naștere unei contradicții interne între acest considerent și articolul 3 din directivă, care prevede gratuitatea înlocuirii bunului. În plus, trebuie evidențiat că, în sensul pe care i-l atribuie

45 — Obiectivul dublu al Directivei 1999/44 – un nivel ridicat de protecție a consumatorului și funcționarea pieței interne – este subliniat și de Možina, D., „Direktiva 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o nekaterih vidikih prodaje potrošniškega blaga in z njim povezanih garancij", în Trstenjak, V., Knez, R., Možina, D., *Evropsko pravo varstva potrošnikov. Direktive ES/EU z uvodnimi pojasnili*, GV Založba, Ljubljana, 2005, p. 69. Despre normele de drept care urmăresc mai multe obiective, a se vedea în literatura juridică de specialitate Engisch, K., *Einführung in das juristische Denken*, ediția a patra, Kohlhammer Verlag, Stuttgart, Berlin, Köln, Mainz, 1956, p. 80.

46 — De asemenea, Reisenhuber, K., citat la nota de subsol 38, p. 261, punctul 40, atrage atenția că din temeiul juridic se pot deduce obiectivele dispoziției juridice.

47 — În legătură cu articolul 95 CE ca temei juridic, a se vedea, printre altele, Hotărârea din 10 decembrie 2002, British American Tobacco (Investments) și Imperial Tobacco (C-491/01, Rec., p. I-11453, punctele 59 și 60), Hotărârea din 14 decembrie 2004, Swedish Match (C-210/03, Rec., p. I-11893, punctul 29), și Hotărârea din 12 decembrie 2006, Germania/Parlamentul European și Consiliul (C-380/03, Rec., p. I-11573, punctul 37). În literatura de specialitate, a se vedea și Wichard, J. C., citat la nota de subsol 43, p. 1702.

48 — A se vedea Hotărârea din 4 octombrie 1991, Parlamentul European/Consiliul (C-70/88, Rec., p. I-4529, punctul 17), Hotărârea din 5 octombrie 2000, Germania/Parlamentul European și Consiliul (C-376/98, Rec., p. I-8419, punctul 33), și Hotărârea din 6 decembrie 2005, Regatul Unit/Parlamentul European și Consiliul (C-66/04, Rec., p. I-10553, punctele 59 și 64).

49 — În legătură cu argumentarea privind sistemul „extern", a se vedea în literatura de specialitate, printre altele, Larenz, *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*, ediția a șasea, Springer, Berlin, Heidelberg, 1991, p. 326.

50 — La absența contradicțiilor ca argument pentru o interpretare sistematică face trimitere în literatura de specialitate Alexy, R.,citat la nota de subsol 36, p. 240.

guvernul german, considerentul (15) nu are niciun echivalent în dispozițiile părții normative a Directivei 1999/44.

57. De asemenea, nu putem fi de acord cu argumentarea prezentată de guvernul german potrivit căreia interpretarea istorică a articolului 3 alineatul (2) din Directiva 1999/44 indică faptul că vânzătorul poate pretinde consumatorului plata unei despăgubiri pentru utilizare.

58. Faptul că, față de ultima propunere a Comisiei, formularea din Directiva 1999/44 „o reparare gratuită sau înlocuirea bunului” [51] a fost schimbată în „să repare bunurile sau […] să le înlocuiască, în ambele cazuri *gratuit*” [52] este, în orice caz, un argument în favoarea faptului că și înlocuirea trebuie să fie în toate privințele gratuită [53]. Considerăm această modificare a textului o dovadă în plus că legiuitorul comunitar a dorit să prevadă totodată gratuitatea înlocuirii și nu numai gratuitatea reparării și că acesta a fost motivul pentru care nu a preluat textul inițial al propunerii Comisiei. O concluzie similară rezultă din comunicatul de presă al Comitetului de conciliere [54] invocat de guvernul german pentru a demonstra că termenul „gratuit” s-ar limita la costurile reparației, în special la costul expedierii prin poștă, al forței de muncă și al materialelor. Textul Directivei 1999/44 prezintă deosebiri față de textul acestui comunicat, ceea ce constituie o dovadă în plus a faptului că prin Directiva 1999/44 s-a urmărit în mod incontestabil să se introducă totodată gratuitatea înlocuirii bunului [55].

59. De asemenea, trebuie subliniat că – și în cazul în care interpretarea istorică ar fi favorabilă soluției propuse de guvernul german – această metodă de interpretare nu este suficientă în sine și nu ar putea fi

51 — Articolul 3 alineatul (4) din Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind vânzarea de bunuri de consum și garanțiile conexe [COM (1998) 217 final – COD 96/0161, JO C 148, p. 12].

52 — Sublinierea noastră.

53 — A se vedea Hotărârea din 1 iunie 1961, Simon (15/60, Rec., p. 225), în care Curtea a constatat că o diferență dintre textul propunerii de dispoziție și formularea finală a acesteia ascunde în sine și o deosebire de semnificație, în măsura în care nu sunt prezentate dovezi în sens contrar. În literatura de specialitate, a se vedea Baldus, C., „Historische und vergleichende Auslegung im Gemeinschaftsprivatrecht – Zur Konkretisierung der geringfügigen Vertragswidrigkeit”, în Baldus, C., Müller-Graff, P.-C. (ed.), *Die Generalklausel im Europäischen Privatrecht*, Sellier. European Law Publishers, München, 2006, p. 4.

54 — Comitetul de conciliere Parlamentul European — Consiliu, Acord privind garanțiile pentru bunurile de consum, Bruxelles, 18 martie 1999, C/99/77.

55 — De asemenea, Curtea a decis în jurisprudența sa faptul că textul documentelor pregătitoare nu poate fi utilizat în interpretarea unei dispoziții de drept derivat dacă nu se face trimitere la ele în această dispoziție. Curtea a constatat că atunci când textul unei dispoziții de drept derivat nu face nicio trimitere la declarația înscrisă într-un proces-verbal al Consiliului aceasta din urmă nu poate fi reținută pentru interpretarea dispoziției respective. A se vedea Hotărârea din 26 februarie 1991, Antonissen (C-292/89, Rec., p. I-745, punctul 18), Hotărârea din 8 iunie 2000, Epson Europe (C-375/98, Rec., p. I-4243, punctul 26), Hotărârea din 10 ianuarie 2006, Skov și Bilka (C-402/03, Rec., p. I-199, punctul 42), și Hotărârea din 19 aprilie 2007, Farrell (C-356/05, Rep., p. I-3067, punctul 31). A se vedea, printre altele, Concluziile avocatului general Kokott prezentate la 13 iulie 2006 în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 25 ianuarie 2007, Robins și alții (C-278/05, Rep., p. I-1053, punctul 81), și la 18 iulie 2007 în cauza radiată Tedesco (C-175/06, punctul 69).

determinantă [56], deoarece joacă doar un rol subsidiar în interpretarea dispozițiilor comunitare [57]. Semnificația corectă a dispozițiilor dreptului comunitar poate rezulta numai din dispozițiile în sine, ținând seama de contextul și de obiectivele acestora [58].

60. În cadrul acestor concluzii trebuie să ne mai referim la două argumente ale guvernului german. Primul privește cauza Schulte, citată anterior, al doilea privește aspectul dacă, prin înlocuirea bunului cumpărat, consumatorul se îmbogățește fără justă cauză.

61. În opinia noastră, cauza Schulte [59], la care face referire guvernul german, nu poate fi invocată în contextul problemei dreptului la despăgubire pentru utilizare.

62. Pe de o parte, cauza Schulte se referă la protecția consumatorilor în cazul rezoluțiunii unui contract, adică o pretenție cu alte caracteristici decât înlocuirea unui bun. În plus, în cauza Schulte nu este vorba de rezoluțiunea contractului din cauza neconformității bunului, astfel cum este reglementată prin articolul 3 alineatul (5) din Directiva 1999/44, ci de revocarea unui contract de împrumut. În Hotărârea Schulte, Curtea s-a pronunțat în sensul că Directiva 85/577/CEE [60] nu se opune dreptului național care prevede că, „în cazul revocării unui contract de credit funciar, consumatorul nu numai că trebuie să ramburseze sumele primite pe baza acestui contract, dar trebuie să plătească împrumutătorului și dobânzile practicate pe piață” [61]. Prin urmare, în această hotărâre, Curtea a acceptat o reglementare din dreptul național care respectă principiul că părțile contractante trebuie să își restituie reciproc foloasele obținute. În cazul cererii de înlocuire a unui bun neconform, situația este însă alta.

56 — A se vedea Concluziile avocatului general Kokott prezentate la 7 septembrie 2006 în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 26 iunie 2007, T-Mobile Austria și alții (C-284/04, Rep., 2007, p. I-5189) punctul 88, și în cauza Robins și alții, citată la nota de subsol 55, punctele 80 și 81.

57 — Oppermann, T., citat la nota de subsol 30, p. 209, punctul 25, Schulte-Nölke, H., „Elf Amtssprachen, ein Recht? Folgen der Mehrsprachigkeit für die Auslegung von Verbraucherschutzrichtlinien”, în Schulze, R., *Auslegung europäischen Privatrechts und angeglichenen Rechts*, Nomos Verlag, Baden-Baden, 1999, p. 158. De asemenea, conform Schermers și Waelbroeck, aceste *travaux préparatoires* pot fi utilizate numai în cazuri excepționale pentru interpretarea dreptului comunitar. A se vedea Schermers, H. G., Waelbroeck, D. F., citat la nota de subsol 36, p. 16. În literatura belgiană de specialitate, posibilitățile limitate de interpretare istorică sunt relevate, de exemplu, de Mertens de Wilmars, „Réflexions sur les méthodes d'interprétation de la Cour de justice des Communautés européennes”, în *Cahiers de droit européen*, nr. 1/1986, p. 14 și 15. De asemenea, Rideau, J., *Droit institutionnel de l'Union et des Communautés Européennes*, ediția a 4-a, L.G.D.J., Paris, 2002, p. 182, Arnull, A., *The European Union and its Court of Justice*, ediția a 2-a, Oxford University Press, Oxford, 2006, p. 619.

58 — A se vedea, printre altele, Hotărârea din 15 aprilie 1986, Comisia/Belgia (237/84, Rec., p. 1247, punctul 17), și Hotărârea din 10 decembrie 1991, Comisia/Grecia (C-306/89, Rec., p. I-5863, punctul 8).

59 — Hotărârea din 25 octombrie 2005, Schulte (C-350/03, Rec., p. I-9215). Pentru o hotărâre similară, a se vedea Hotărârea din 25 octombrie 2005, Crailsheimer Volksbank (C-229/04, Rec., p. I-9273).

60 — Directiva Consiliului din 20 decembrie 1985 privind protecția consumatorilor în cazul contractelor negociate în afara spațiilor comerciale (JO L 372, p. 31, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 188).

61 — Punctul 93 din Hotărârea Schulte (citată la nota de subsol 59).

Dreptul la înlocuirea unui bun neconform nu intră sub incidența principiului restituirii reciproce a foloaselor dobândite, ci intră sub incidența principiului interpretării contractului în sensul *favor contractus*, potrivit căruia contractul este menținut atât timp cât acest lucru este posibil; scopul înlocuirii bunului este, așadar, executarea contractului.

63. Pe de altă parte, în Hotărârea Schulte este evidențiat principiul potrivit căruia, în cazul revocării unui contract, consumatorul nu are în mod necesar obligația de a restitui împrumutul plus dobânzile, dacă cealaltă parte contractantă nu și-a îndeplinit obligațiile în mod corespunzător. La punctul 94 din Hotărârea Schulte, Curtea s-a pronunțat că nu există o contradicție cu Directiva 85/577 dacă dispozițiile naționale, potrivit cărora, în cazul revocării, consumatorul trebuie să ramburseze împrumutul plus dobânzile aferente, nu se aplică atunci când creditorul nu și-a respectat obligația de informare ce îi revenea în temeiul acestei directive. În cadrul principiului potrivit căruia o parte contractantă care nu și-a executat corect obligația este singura responsabilă pentru executarea sa neconformă este, în consecință, posibil să se compare și revocarea unui contract cu înlocuirea unui bun neconform. Însă și acesta este un argument în favoarea faptului că, în cazul înlocuirii unui bun neconform, vânzătorul trebuie să suporte întreaga responsabilitate pentru executarea necorespunzătoare și, ca urmare a acestui fapt, toate costurile aferente.

64. În prezenta cauză, nu se poate afirma nici că respectivul consumator s-a îmbogățit fără justă cauză [62]. Plătind prețul de vânzare, consumatorul și-a executat corect obligația ce îi revenea prin contractul sinalagmatic privind vânzarea unui bun de consum, în timp ce vânzătorul nu și-a îndeplinit obligația la care se angajase prin contract. Astfel, în temeiul principiului *pacta sunt servanda*, cererea de înlocuire a unui bun reprezintă doar o solicitare adresată vânzătorului de a-și îndeplini obligațiile contractuale. Fiecare parte contractantă trebuie să suporte riscul unei executări necorespunzătoare a obligațiilor sale. Răspunderea pentru faptul că s-a ajuns la o înlocuire a bunului nu revine consumatorului; acesta din urmă nu dorește decât să poată utiliza în mod normal bunul cumpărat, ceea ce trebuie să asigure vânzătorul.

65. În consecință, ar fi inacceptabil ca un consumator care și-a executat corect obligația contractuală să fie nevoit să plătească vânzătorului care nu și-a îndeplinit corect obligația o despăgubire pentru utilizarea unui bun neconform. Primind articolul nou, consumatorul va primi numai ceea ce i se cuvine, adică un bun conform contractului, prin urmare, în speță nu poate fi vorba de o îmbogățire fără justă cauză a consumatorului.

62 — Ca urmare a faptului că această chestiune nu este reglementată în mod expres în dreptul comunitar, probleme de îmbogățire fără justă cauză se ridică în jurisprudența Curții în primul rând în legătură cu condițiile pentru rambursarea impozitelor și a taxelor vamale plătite pe nedrept. A se vedea în acest sens, printre altele, Hotărârea din 9 februarie 1999, Dilexport (C-343/96, Rec., p. I-579).

66. Ținând seama de ansamblul considerațiilor precedente, apreciem că Directiva 1999/44 se opune reglementării germane potrivit căreia, în cazul înlocuirii unui bun, vânzătorul poate pretinde consumatorului o despăgubire pentru utilizarea bunului respectiv.

VII — Concluzie

67. În temeiul considerațiilor precedente, propunem Curții să constate că dispozițiile prevăzute la articolul 3 alineatul (2) coroborat cu articolul 3 alineatul (3) primul paragraf și cu articolul 3 alineatul (4) sau la articolul 3 alineatul (3) al treilea paragraf din Directiva 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 mai 1999 privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale potrivit căreia, în cazul repunerii unui bun în conformitate cu contractul prin înlocuirea sa, vânzătorul poate solicita consumatorului o despăgubire pentru utilizarea bunului neconform livrat inițial.